

REGULAMIN WOJEWÓDZKIEGO KONKURSU

Za pierwszego Sowietą. Polacy w czasie agresji sowieckiej na Polskę i okupacji wschodnich terenów Rzeczypospolitej (1939–1941) dla uczniów szkół ponadpodstawowych woj. świętokrzyskiego w roku szkolnym 2020/2021

ZASADY OGÓLNE

§ 1

1. Organizatorem konkursu „***Za pierwszego Sowietą. Polacy w czasie agresji sowieckiej na Polskę i okupacji wschodnich terenów Rzeczypospolitej (1939–1941)***”, zwanego dalej Konkursem jest Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Kielcach (dalej: Organizator).
2. Przedsięwzięcia towarzyszące konkursowi: warsztaty dla uczniów i nauczycieli.

§ 2

Celem konkursu jest:

1. zainteresowanie uczniów historią okresu II wojny światowej;
2. upowszechnianie i pogłębianie wiedzy o polityce ZSRS wobec Polski, a w sposób szczególny sytuacji obywateli polskich na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej w czasie agresji sowieckiej i okupacji wschodnich terenów Rzeczypospolitej;
3. rozwijanie umiejętności poszukiwania i analizowania oraz krytycznego podejścia do zgromadzonych informacji zawartych w różnych źródłach;
4. doskonalenie warsztatu literackiego;
5. popularyzacja dziennika (pamiętnika) jako formy służącej wyrażaniu emocji i przemyśleń;
6. kształtowanie szacunku do wartości demokratycznych i ogólnoludzkich takich jak: wolność, aktywność obywatelska, godność człowieka oraz postaw obywatelskich i patriotycznych uczniów.

UCZESTNICTWO W KONKURSIE

§ 3

1. Konkurs ma charakter otwarty i skierowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu woj. świętokrzyskiego.
2. Przystąpienie uczniów do Konkursu jest równoznaczne z akceptacją Regulaminu Konkursu.

§ 4

1. Praca konkursowa:
 - a) Uczestnik przygotowuje pracę indywidualnie, w formie pisemnej, **jako fragment dziennika lub pamiętnika** (maksymalnie 4 strony – ok. 2000 wyrazów, wydruk komputerowy wraz z wersją elektroniczną tekstu – płyta CD) **osoby, której losy wiążą się z tematem konkursu**. Główny bohater pracy może być fikcyjny lub zainspirowany postacią historyczną.
 - b) Praca może być wzbogacona o zdjęcia, dokumenty, itp. Wykaz publikacji, które można wykorzystać podczas przygotowania pracy, znajduje się w załączniku nr 4 do Regulaminu.
2. Praca przygotowana przez uczestnika powinna:
 - a) mieć twórczy charakter;
 - b) opierać się na źródłach historycznych (np. dokumenty, fotografie, prasa, wywiady, nagrania, filmy, wspomnienia, pamiętniki, listy,);
 - c) zawierać bibliografię z podaniem źródeł historycznych.
3. Do pracy powinna być dołączona metryczka, zgodnie z wzorem (załącznik nr 2 do Regulaminu) oraz formularz informacyjny RODO (załącznik nr 3 do Regulaminu).

- Prace zgłaszane wcześniej w innych konkursach, opublikowane w całości lub w części przed rozstrzygnięciem konkursu, skopiowane z Internetu oraz prace, które nie będą spełniały kryteriów przedstawionych w Regulaminie podlegają odrzuceniu. Organizator powiadamia Zgłaszającego o powodach odrzucenia pracy. Organizator nie przewiduje możliwości odwołania w tym przypadku.

§ 5

- W Konkursie wyłonieni zostaną laureaci i finaliści.
- Laureaci i finaliści Konkursu otrzymają od Organizatora zaświadczenie o udziale w Konkursie.
- Laureaci Konkursu otrzymają nagrody rzeczowe w postaci sprzętu elektronicznego.
- Finaliści Konkursu jako nagrodę otrzymają publikacje i gry wydane przez Organizatora. Wręczenie nagród nastąpi podczas uroczystości w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Kielcach.

§ 6

Szczegółowy harmonogram Konkursu:

Termin	Wydarzenie
wrzesień 2020 r.	Zamieszczenie informacji o Konkursie na stronie internetowej oraz Facebooku Organizatora.
do 15 stycznia 2021 r.	Zgłoszenie przez szkołę udziału w Konkursie – przesłanie formularza zgłoszeniowego (załącznik nr 1 do Regulaminu) na adres: edyta.krezolek@ipn.gov.pl
luty 2021 r.	Warsztaty dla uczestników Konkursu i ich nauczycieli (opiekunów).
do 15 marca 2021 r.	Przesłanie prac konkursowych na adres: Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach, Al. Na Stadion 1, 25-127 Kielce, z dopiskiem „Za pierwszego Sowietą”.
do 31 marca 2021 r.	Wyłonienie listy finalistów przez Komisję Konkursową i opublikowanie na stronie internetowej Organizatora.
do 16 kwietnia 2021 r.	Uroczysta prezentacja prac konkursowych oraz wręczenie nagród laureatom konkursu w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Kielcach (ul. Warszawska 5).
do 19 kwietnia 2021 r.	Opublikowanie listy laureatów na stronie internetowej Organizatora Konkursu.

§ 7

Informacje dotyczące organizacji, przebiegu i wyników Konkursu będą przekazywane poprzez stronę internetową oraz Facebook Organizatora: www.ipn.gov.pl, www.facebook.com/ipn.kielce

PRZEBIEG KONKURSU

§ 8

- Szkoła zgłasza udział ucznia w Konkursie poprzez wysłanie zgłoszenia (załącznik nr 1 do Regulaminu) do dnia **15 stycznia 2021 r.** na adres: **edyta.krezolek@ipn.gov.pl**.
- Uczestnik Konkursu przygotowuje pod kierunkiem nauczyciela (opiekuna naukowego) pracę o której mowa w § 4.
- Prace konkursowe należy przesłać pocztą tradycyjną do dnia **15 marca 2021 r.** na adres: Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach, Al. Na Stadion 1, 25-127 Kielce, z dopiskiem **„Za pierwszego Sowietą”** (decyduje data stempla pocztowego).
- Wyniki konkursu zostaną opublikowane na stronie internetowej Organizatora do **19 kwietnia 2021.**

5. Organizator przewiduje zorganizowanie uroczystości, na której zostaną zaprezentowane prace konkursowe oraz wręczone nagrody laureatom Konkursu.

ZASADY OCENIANIA PRAC

§ 9

1. Prace oceniane są niezależnie od siebie przez dwóch członków komisji konkursowej.
2. Kryteria oceny:
 - a) wartość merytoryczna i zgodność z tematem (0-6);
 - b) analiza i wykorzystanie zebranego materiału rzeczowego i źródłowego (0-6);
 - c) twórcze podejście do tematu, oryginalność pomysłu (0-6);
 - d) kompozycja, język, styl i styl, poprawność ortograficzna i stylistyczna (0-6).
3. Komisja Konkursowa wyłania laureatów i finalistów konkursu. Komisji przysługuje również możliwość wyróżnienia poszczególnych prac. Rozstrzygnięcie Komisji jest ostateczne.

§ 10

1. Prace uczestników Konkursu nie będą zwracane autorom.
2. Organizator zastrzega sobie prawo wykorzystania prac uczestników Konkursu do celów naukowych i edukacyjnych oraz ich nieodpłatnej publikacji - we fragmentach lub w całości - na zasadach określonych w oświadczeniu Uczestnika konkursu, zawartym w „Metryczce pracy”.
3. Autorzy zachowują prawo do samodzielnej publikacji swoich prac konkursowych, pod warunkiem, że w publikacji zamieszczą informację o następującej treści: Praca została przygotowana i wykorzystana w konkursie dla uczniów szkół ponadpodstawowych województwa świętokrzyskiego w roku szkolnym 2020/21 *Za pierwszego Sowietą. Polacy w czasie agresji sowieckiej na Polskę i okupacji wschodnich terenów Rzeczypospolitej (1939–1941)*, zorganizowanym przez Delegaturę Instytutu Pamięi Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Kielcach.
4. Dane osobowe uczestników konkursu podlegają ochronie zgodnie z ustawą z dnia 10 maja 2018 roku o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2018 r. poz.1000).

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 11

1. W sprawach nieuregulowanych niniejszym Regulaminem decyduje Organizator Konkursu.
2. Organizatorowi przysługuje prawo do wprowadzania zmian w niniejszym Regulaminie. Wszelkie zmiany stają się obowiązujące po opublikowaniu ich na stronie internetowej Organizatora: www.ipn.gov.pl.
3. Szczegółowych informacji udziela:
Edyta Krężolek, +48 696 826 381 w. 101, edyta.krezolek@ipn.gov.pl

pieczętka szkoły

miejsowość, data

Zgłoszenie udziału

w konkursie dla uczniów szkół ponadpodstawowych woj. świętokrzyskiego
w roku szkolnym 2020/2021

Za pierwszego Sowietą. Polacy w czasie agresji sowieckiej na Polskę i okupacji wschodnich terenów Rzeczypospolitej (1939–1941)

Szkoła (pełna nazwa):	
Adres szkoły:	
Kontakt ze szkołą: tel., e-mail	
Adres strony internetowej szkoły:	Przewidywana liczba uczestników konkursu:
Imię i nazwisko nauczyciela - koordynatora konkursu:	
tel. kontaktowy, e-mail	

.....
pieczęć i podpis dyrektora szkoły

M E T R Y C Z K A P R A C Y

Konkurs wojewódzki

Za pierwszego Sowietą. Polacy w czasie agresji sowieckiej na Polskę i okupacji wschodnich terenów Rzeczypospolitej (1939–1941)

dla uczniów szkół ponadpodstawowych woj. świętokrzyskiego
w roku szkolnym 2020/2021

Tytuł pracy:	
Imię i nazwisko autora pracy	Data i miejsce urodzenia
Kontakt do autora pracy (tel., e-mail)	Nazwa szkoły, adres, telefon, e-mail szkoły
Imię i nazwisko opiekuna naukowego	
Kontakt do opiekuna naukowego (tel. e-mail)	
<p><i>Oświadczam, że zgłoszona do niniejszego konkursu praca pn.</i></p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p><i>jest wynikiem własnej twórczości i nie narusza praw autorskich oraz jakichkolwiek innych praw innych osób oraz, że nie została zgłoszona do innych konkursów o podobnej tematyce.</i></p> <p>.....</p> <p><i>(imię i nazwisko Uczestnika konkursu / rodziców, opiekunów prawnych w przypadku Uczestnika niepełnoletniego)</i></p> <p>Udzielam niniejszym nieograniczonej w czasie i przestrzeni nieodpłatnej licencji na wykorzystanie przez Organizatorów, niezależnie, na równych prawach mojej pracy na następujących polach eksploatacji:</p> <ul style="list-style-type: none">a) utrwalanie lub zwielokrotnianie w całości lub w części, jakimikolwiek środkami i w jakiejkolwiek formie, niezależnie od formatu, systemu lub standardu, w tym wprowadzanie do pamięci komputera oraz trwałe lub czasowe utrwalanie lub zwielokrotnianie takich zapisów, włączając w to sporządzanie ich kopii oraz dowolne korzystanie i rozporządzanie tymi kopiami,b) wprowadzanie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy,c) tworzenie nowych wersji i adaptacji (tłumaczenie, przystosowanie, zmianę układu lub jakiejkolwiek inne zmiany),	

- d) publiczne rozpowszechnianie, w szczególności wyświetlanie, publiczne udostępnianie w ten sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym, w szczególności elektroniczne udostępnianie na żądanie,
- e) rozpowszechnianie w sieci Internet oraz w innych sieciach,
- f) nadawanie za pomocą fonii i wizji, w sposób bezprzewodowy (drogą naziemną i satelitarną) lub w sposób przewodowy, w dowolnym systemie i standardzie, w tym także poprzez sieci kablowe i platformy cyfrowe,
- g) zezwolenie na tworzenie opracowań, przeróbek, adaptacji utworu oraz rozporządzenie i korzystanie z takich opracowań na wszystkich polach eksploatacji określonych w niniejszej umowie,
- h) prawo do wykorzystywania do celów marketingowych lub promocji, w tym reklamy, sponsoringu, promocji, a także do oznaczania lub identyfikacji działalności Zamawiającego, a także do celów edukacyjnych i naukowych.

.....
.....
.....

(miejscowość, data, podpis Autora pracy – rodziców, opiekunów prawnych w przypadku Autora niepełnoletniego)

Obowiązek informacyjny

Administratorem danych jest Prezes Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, z siedzibą przy ul. Wołoskiej 7, 02-675 Warszawa. Podane dane osobowe w związku ze zgłoszeniem konkursowym zbierane są przez Administratora w celu organizacji konkursu. Powyższe mogą być udostępnione w rozumieniu RODO* współorganizatorom. Podając dane osobowe uczestnik konkursu ma prawo do ich wglądu, poprawiania, a także usuwania. Podanie danych jest dobrowolne, niemniej bez ich podania nie ma możliwości udziału w konkursie. Dane osobowe będą przetwarzane przez cały czas niezbędny do przeprowadzenia przedsięwzięcia konkursowego, a także później w związku z realizacją obowiązku archiwizacyjnego. Po upływie wskazanego okresu dane osobowe zostaną trwale usunięte. W razie wątpliwości prosimy o kontakt do Inspektora Danych Osobowych – inspektorochronydanych@ipn.gov.pl, adres do korespondencji: ul. Wołoska 7, 02-675 Warszawa, z dopiskiem: Inspektor Ochrony Danych, tel. 22 581-85-11.

Wyrażam zgodę na przetwarzanie danych osobowych zawartych w konkursowym formularzu zgłoszeniowym dla potrzeb organizacji konkursu przez Oddział Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Krakowie zgodnie z RODO*.

Podanie danych jest dobrowolne, niemniej bez ich podania nie ma możliwości udziału w konkursie.

Data:

Czytelny podpis uczestnika/ rodziców/opiekunów:

.....

Wyrażam zgodę na bezpłatne wykorzystywanie moich zdjęć/mojego dziecka/podopiecznego na stronie internetowej: www.ipn.gov.pl, oraz Facebook <https://www.facebook.com/ipn.kielce/>

Jeżeli nie wyrażasz zgody na publikowanie swoich zdjęć/swojego dziecka/podopiecznego prosimy o pisemne powiadomienie organizatora konkursu na adres email: ilona.religa@ipn.gov.pl

Data:

Czytelny podpis uczestnika/ rodziców/opiekunów:

.....

*Zgodnie z ROZPORZĄDZENIEM PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE

BIBLIOGRAFIA

I. Dokumenty

1. *Agresja sowiecka na Polskę w świetle dokumentów, 17 września 1939*, oprac. C. Grzelak, S. Jaczyński, E. Kozłowski, t. 1: *Geneza i skutki agresji*, Warszawa 1994; t. 2: *Działania wojsk Frontu Ukraińskiego*, Warszawa 1996; t. 3: *Działania wojsk Frontu Białoruskiego*, Warszawa 1995.
2. *Archiwum Ringelbluma. Konspiracyjne archiwum Getta Warszawy*, t. 3: *Relacje z Kresów*, oprac. A. Żbikowski, Warszawa 2000.
3. *Białe plamy ZSRR–Niemcy 1939–1941. Dokumenty i materiały dotyczące stosunków radziecko-niemieckich w okresie od kwietnia 1939 r. do lipca 1941 r.*, Wilno 1990.
4. Ciołkosz A., *Raport z okupowanej Polski*, „Zeszyty Historyczne” (Paryż) 1991, z. 97.
5. *Deportacje obywateli polskich z Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi w 1940 roku*, Warszawa–Moskwa 2003.
6. *Dokumenty i materiały do historii stosunków polsko-radzieckich*, t. 7: *Styczeń 1939 – grudzień 1943*, red. N. Gąsiorowska-Grabowska, I.A. Chrienow, Warszawa 1973.
7. *Geneza paktu Hitler–Stalin. Fakty i propaganda*, red. B. Musiał, J. Szumski, Warszawa 2012.
8. *Katyń. Dokumenty zbrodni*, oprac. W. Materski i in., t. 1: *Jeńcy niewypowiedzianej wojny. Sierpień 1939 – marzec 1940*, Warszawa 1995; t. 2: *Zagłada. Marzec–czerwiec 1940*, Warszawa 1998; t. 3: *Losy ocalałych. Lipiec 1940 – marzec 1943*, Warszawa 2001; t. 4: *Echa Katynia. Kwiecień 1943 – marzec 2005*, Warszawa 2006.
9. *Polacy–Sowieci–Żydzi w regionie łomżyńskim w latach 1939–1941*, oprac. M. Gnatowski, t. 2: *Dokumenty radzieckie*, Łomża 2004.
10. *Polskie podziemie 1939–1941*, t. 1: *Lwów–Kołomyja–Stryj–Złoczów. Polska i Ukraina w latach trzydziestych–czterdziestych XX wieku. Nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych*, Warszawa–Kijów 1998.
11. „*Specjalna teczka Stalina*”. *Deportacje i reemigracja Polaków*, oprac. N.F. Bugaj, „Zeszyty Historyczne” (Paryż), 1994, z. 107.
12. „*Zachodnia Białoruś*” 17 IX 1939 – 22 VI 1941, t. 1: *Wydarzenia i losy ludzkie. Rok 1939*, red. B. Gronek, G. Knatko, M. Kupiecka, Warszawa 1998.
13. „*Zachodnia Białoruś*” 17 IX 1939 – 22 VI 1941, t. 2: *Deportacje Polaków z północno-wschodnich ziem II Rzeczypospolitej*, red. B. Gronek, G. Jakubowski, Warszawa 2001.

II. Pamiętniki, wspomnienia, relacje

14. Anders W., *Bez ostatniego rozdziału. Wspomnienia z lat 1939–1946*, Warszawa 2007.
15. Arasimowicz W., *Zesłanie na Sybir (1940–1946)*, Wrocław 2005.
16. Bładowska z Błaszaków Z., *A gdy zabrakło mamy... Z Kresów przez tajgę i stopy Kazachstanu do Łęborka 1940–1946. Dzieje nie tylko jednej rodziny do roku 2007*, Łębork 2008.
17. Czapski J., *Na nieludzkiej ziemi*, Kraków 2001.
18. Herling-Gruziński G., *Inny świat*, Warszawa 1997.
19. *Katyń. Relacje, wspomnienia, publicystyka*, wstęp i oprac. A.L. Szcześniak, Warszawa 1989.
20. Lanckorońska K., *Wspomnienia wojenne*, Kraków 2007.
21. Lipińska G., *Jeśli zapomnę o nich...*, Paryż 1988.
22. *My deportowani. Wspomnienia Polaków z więzień, łagrów i zsyłek w ZSRR*, wstęp i oprac. B. Klukowski, Warszawa 1989.
23. „*Na bocznicę czekały na nas bydłące wagony...*”. *Wspomnienia sybiraków*, oprac. G. Jenczelewska-Stolarczyk, Wrocław 2007.
24. *Pamiętniki znalezione w Katyniu*, przedm. J. Zawodny, Paryż–Warszawa 1990.
25. Peszkowski Z., *Wspomnienia jeńca z Kozielska*, Warszawa 2006.
26. *Pisane miłością losy wdów katyńskich*, red. R. Nazar, I. Skąpska, A. Spanily, t. 1–2, Gdynia 2000.
27. *Polskie dzieci na tułaczyczych szlakach 1939–1950*, red. J. Wróbel, J. Żelazko, Warszawa 2008.
28. Siemiński J., *Walczące Grodno. Wspomnienia harcerza*, Białystok 1990.

29. Skrzypkowski Z., *Przyszliśmy was oswobodzić. Drohiczyńskie wspomnienia z lat niewoli*, Warszawa 1991.
30. Wasilewska I., *Za winy niepopelnione*, Rzym 1945.
31. *Wschodnie losy Polaków*, t. 1–6, wybór W. Myśliwski, wstęp A. Garlicki, Łomża 1991–1996.

III. Opracowania

32. Boćkowski D., *Jak piskłęta z gniazd. Dzieci polskie w ZSRR w okresie II wojny światowej*, Wrocław 1995.
33. Cherubin D., *Ludność polska w więzieniach i obozach radzieckich w latach 1939–1941*, Warszawa 1989.
34. Ciesielski S., *GUŁag w radzieckim systemie represji 1930–1953*, Wrocław 2005.
35. Ciesielski S., Hryciuk G., Srebrakowski A., *Masowe deportacje radzieckie w okresie II wojny światowej*, Wrocław 1994.
36. Ciesielski S., Materski W., Paczkowski A., *Represje sowieckie wobec Polaków i obywateli polskich*, Warszawa 2000.
37. Czerniakiewicz J., *Przemieszczenia ludności polskiej z terenów przyłączonych do ZSRR po 17 września 1939 roku*, Warszawa 1993.
38. *Europa nieprovincjonalna. Przemiany na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej (Białoruś, Litwa, Łotwa, Ukraina, wschodnie pogranicze III Rzeczypospolitej Polskiej) w latach 1772–1999*, red. K. Jasiewicz, Warszawa 1999.
39. Głowacki A., *Sowieci wobec Polaków na ziemiach wschodnich II Rzeczypospolitej 1939–1941*, Łódź 1997.
40. Grzelak C., *Kresy w czerwieni. Agresja Związku Sowieckiego na Polskę w 1939 roku*, Warszawa 2001.
41. Hryciuk G., *Polacy we Lwowie 1939–1941. Życie codzienne*, Warszawa 2000.
42. Jasiewicz K., *Zagłada polskich Kresów. Ziemiaństwo polskie na Kresach Północno-Wschodniej Rzeczypospolitej pod okupacją sowiecką 1939–1941*, Warszawa 1997.
43. Kamiński M.K., *Stosunki sowiecko-niemieckie w kontekście polityki międzynarodowej ZSRR (1938–1941)*, „Mazowieckie Studia Humanistyczne” 1998, nr 2.
44. Kersten K., *Szacunek strat osobowych w Polsce Wschodniej*, „Dzieje Najnowsze” 1994, nr 2.
45. Kornat M., *Dyplomacja II Rzeczypospolitej wobec paktu Ribbentrop–Mołotow*, „Dzieje Najnowsze” 2000, nr 2.
46. Kowalska E., *Przeżyć, aby wrócić. Polscy zesłańcy lat 1940–1941 w ZSRR i ich losy do roku 1946*, Warszawa 1998.
47. Krahel T., *Archidiecezja wileńska w latach II wojny światowej. Studia i szkice*, Białystok 2014.
48. *Okupacja sowiecka ziem polskich 1939–1941*, red. P. Chmielowiec, Rzeszów–Warszawa 2005.
49. *Pod znakiem sierpa i młota*, red. F. Musiał, J. Szarek, Kraków 2006.
50. *Polska 1939–1945. Straty osobowe i ofiary represji pod dwiema okupacjami*, red. W. Materski, T. Szarota, Warszawa 2009.
51. Przewoźnik A., Adamska J., *Katyń. Zbrodnia. Prawda. Pamięć*, Warszawa 2010.
52. Siemaszko S.Z., *Pod sowiecką władzą (1939–1942)*, Londyn 2001.
53. *Sowietyzacja i rusyfikacja północno-wschodnich ziem II Rzeczypospolitej (1939–1941). Studia i materiały*, red. M. Gnatowski, D. Boćkowski, Białystok 2003.
54. Stobniak-Smogorzewska J., *Kresowe osadnictwo wojskowe 1920–1945*, Warszawa 2003.
55. Strzembosz T., *Antysowiecka partyzantka i konspiracja nad Biebrzą X 1939 – VI 1941*, Warszawa 2004.
56. *Studia z dziejów okupacji sowieckiej. Obywatele polscy na kresach północno-wschodnich II Rzeczypospolitej pod okupacją sowiecką w latach 1939–1941*, red. T. Strzembosz, Warszawa 1997.
57. *Syberia w historii i kulturze narodu polskiego*, red. A. Kuczyński, Wrocław 1998.
58. Śleszyński W., *Białystok w sowieckiej fotografii i propagandowej 1939–1941. Proces aneksji i polityczno-prawnej sowietyzacji Białostoczczyzny*, Białystok 2000.
59. Śleszyński W., *Okupacja sowiecka na Białostoczczyźnie 1939–1941. Propaganda i indoktrynacja*, Białystok 2001.
60. Tomczyk A., *Abyśmy mogli wybaczyć*, Warszawa 2001.

61. Tucholski J., *Mord w Katyniu*, Warszawa 1991.
62. Urbszys J., *Litwa i Związek Sowiecki w latach 1939–1940*, „Zeszyty Historyczne” (Paryż) 1989, z. 90.
63. Wierzbicki M., *Polacy i Żydzi w zaborze sowieckim. Stosunki polsko-żydowskie na ziemiach wschodnich II RP pod okupacją sowiecką (1939–1941)*, Warszawa 2001.
64. Wnuk R., *„Za pierwszego Sowietą”. Polska konspiracja na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej (wrzesień 1939 – czerwiec 1941)*, Warszawa 2007.

IV. Wybrane strony i publikacje IPN on-line

<http://1wrzesnia39.pl>

<http://17wrzesnia39.pl>

<https://katyn.ipn.gov.pl>